

Fővárosi Ítéltábla

6.Pf.20.293/2021/7.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Marjai Tibor ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt Felperes született felperes leánykori neve (felperes címe) felperesnek, az Aparáczy, Siller és Tóth Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: dr. Frész-Tóth Balázs Miklós ügyvéd) által képviselt alperes (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. január 21. napján kihirdetett 8.G.41.042/2019/54. számú ítélete ellen a felperes által 55. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy a Név1 felperesi jogelőd és az alperes között 2007. július 3-án szerződési szám számon létrejött kölcsönszerződés érvénytelen.

A felperes másodfokú perkölségét 53.000 (ötvenháromezer) forintban, az alperesét 5.000 (ötezer) forint + áfa összegben állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Név1 felperes jogelődjeként 2007. július 3-án svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az alperessel mint hitelezővel. A felek a szerződésben a kölcsön összegét 1.750.000 forintban, futamidejét 120 hónapban, ügyleti kamatát évi 6,18 %-ban, a teljes hiteldíj mutató mértékét évi 6,59 %-ban határozták meg. Rögzítették, hogy a törlesztőrészletek összegét és esedékességét a szerződés mellékletét képező törlesztési táblázat tartalmazza. A felek a szerződés részévé tették az alperes üzletszabályzatát (ÜSZ). Az ÜSZ 4.21. pontja szerint az adós köteles viselni az árfolyamkockázatot; a szerződés aláírásával az adós kijelenti, hogy a finanszírozó az árfolyamkockázat tekintetében adóst teljeskörűen a szerződést megelőzően tájékoztatta; adós a tájékoztatásban foglaltakat megértette és elfogadta. Az ÜSZ 7.2. pontja azt tartalmazza, hogy az adós a kölcsön törlesztőrészleteit árfolyam-korrekciónal módosítva köteles megfizetni. Az ÜSZ 7.4. pontja értelmében a hitelező az árfolyam-korrekción a fizetési ütemezésnek megfelelő gyakorisággal

számolja el. A felek a kölcsönszerződést az 1. számú szerződésmódosítással 2007. július 3-án módosították annyiban, hogy az árfolyam-korrekció elszámolására nem havonta, hanem a futamidő végén, egy összegben kerül sor, a futamidő pedig automatikusan meghosszabbodik, ameddig az adós meg nem fizeti az árfolyam-korrekció kamatokkal növelt összegét.

[2] A felperes a módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az ÜSZ 4.21., 7.2., 7.3. és 7.4. pontjaiba foglalt feltételek, valamint az 1. számú szerződésmódosítás 2., 3., 6. és 7. pontjai nem váltak a kölcsönszerződés részévé.

[3] Ezt a kereseti kérelmét arra alapította, hogy ezek a feltételek olyan általános szerződési feltételek, amelyek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 205/B. § (2) bekezdése alapján csak külön figyelemfelhívó tájékoztatás mellett válhattak volna a szerződés részévé. Hangsúlyozta, hogy az alperest a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 203. §-a alapján különös tájékoztatási kötelezettség is terhelte, amelynek nem tett eleget.

[4] A másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az alperes nem tájékoztatta megfelelően a jogelődjét az árfolyamváltozás kockázatáról, ezért nem érthetők és nem világosak a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító feltételei. Előadta, hogy jogelődje a kölcsönszerződés megkötésével nem korlátlan, hanem észszerűen előre látható, kalkulált árfolyamkockázatot kívánt vállalni. Kifejtette, hogy a szerződés feltételei nem tartalmaznak figyelemfelhívást az árfolyamváltozás kockázatára, és nem ismertetik ezt a kockázatot, csak annak hatását szabályozzák; emiatt még az sem volt felismerhető a jogelődje számára, hogy az ügylet árfolyamkockázat viselésével jár. Érvelése szerint megfelelő tájékoztatás hiányában a jogelődje nem ismerhette fel, hogy a forint jelentős árfolyamgyengülése esetén a törlesztőrészek olyan mértékben megemelkedhetnek, amely már gazdaságilag nehezen viselhetővé teszi számára a kölcsönszerződés teljesítését.

[5] Az volt az álláspontja, hogy megfelelő tájékoztatás hiányában tisztességtelenek az ÜSZ 4.21., 7.2., 7.3. és 7.4. pontjaiban, valamint az 1. számú szerződésmódosítás 2., 3., 6. és 7. pontjaiban meghatározott, az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltételek. Érvelése szerint a kölcsönszerződés nem teljesíthető a tisztességtelen feltételek nélkül, ezért az egész szerződés megdől.

[6] A vitatott rendelkezések szerződés részévé válása hiányának és az érvénytelenségnek a jogkövetkezményét egyaránt akként kérte levonni, hogy a bíróság határozatának meghozataláig nyilvánítsa hatályossá a szerződést. Véleménye szerint a jogviszonyukra nem irányadó, illetve tisztességtelen feltételek szerződésből való kiesése következtében nem köteles árfolyam-korrekció megfizetésére; amennyiben a teljesítéseit ennek figyelembevételével számolják el, akkor 143.719 forinttal többet fizetett meg, mint amennyit a kölcsönszerződés alapján köteles lett volna, ennek az összegnek a megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[7] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult.

[8] Védekezésében hivatkozott arra, hogy megfelelően eleget tett a tájékoztatási kötelezettségének, mert az ÜSZ 1.1.1.2., 1.1.17., 1.1.22.3., 1.1.22.4., 1.1.27., 4.21., 7.2. és 7.4. pontjaiban, valamint a törlesztési táblázatban minden tekintetben megfelelő tájékoztatást adott a felperes jogelődjének az árfolyamváltozás kockázatáról. Álláspontja szerint a felperes jogelődje a szerződés feltételeiből tudomást szerezhetett a kockázat fennállásáról, azt megismerhette. Kifejtette, hogy az 1. számú szerződésmódosítás könnyebbé tette a törlesztőrészletek kiszámítását és az árfolyam-különbözet elszámolását. Okfejtése szerint a felperes jogelődje a kölcsönszerződés megkötésekor tisztában volt az árfolyamkockázattal, annak hatásaival, és azzal a mechanizmussal, hogy a kockázat miként hat a törlesztőrészletek összegére. A tájékoztatás alapján felismerhette azt is, hogy a kockázat kizárólag és korlátozás nélkül őt terheli. Az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződési kikötés nem tisztességtelen önmagában azért, mert a kölcsönszerződés tartalmazza a kockázatfeltáró nyilatkozatot. Érvelése szerint a tájékoztatási kötelezettség megszegése a szerződés megtámadására adhat alapot. Véleménye szerint a felperes jogelődje az 1. számú szerződésmódosítással megerősítette a szerződési nyilatkozatát, ezzel kiküszöbölésre került a tájékoztatás esetleges hiányosságából eredő érvénytelenség. Vitatta, hogy a keresetben tisztességtelennek tartott feltételek jelentős érdeksérelmet okoznának a felperesnek.

[9] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 63.500 forint perköltséget.

[10] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes jogelődje és az alperes között a rPtk. 523. § (1) bekezdésében körülírt kölcsönszerződés jött létre, amely a rPtk. 685. § d) és e) pontjai alapján fogyasztói szerződésnek, a rHpt. alkalmazásában fogyasztási kölcsönnek minősül.

[11] Tényként állapította meg, hogy az ÜSZ a felperes jogelődje által aláírásra került, ebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes jogelődje megismerte és elfogadta az ÜSZ feltételeit, ezért azok a rPtk. 205/B. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé váltak.

[12] A kölcsönszerződés és az ÜSZ feltételeinek egybevetése alapján nem találta megállapíthatónak, hogy a szerződés egyedi része az ÜSZ-ban foglaltaktól eltérő feltételeket tartalmazott.

[13] Úgy foglalt állást, hogy a felperes jogelődjének az ÜSZ 1.1.1.2., 1.1.17., 1.1.22.3., 1.1.22.4., 1.1.27., 4.21., 7.2. és 7.4. pontjaiba, továbbá az 1. számú szerződésmódosítás 1., 2., 3., 4., 5., 6. és 7. pontjaiba foglalt szerződési feltételek alapján

tudomása kellett, hogy legyen az árfolyamkockázatról, annak hatásáról a törlesztőrészletekre, és arról, hogy a fizetési kötelezettsége kiterjed az árfolyamváltozásból eredő árfolyamkorrekcióra is. A felperes jogelődje megkapta a jogszabály által előírt tájékoztatást, ezért nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, és felismerhette, hogy a kockázat következtében gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat számára a kölcsönszerződés teljesítése. Erre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felperes által megjelölt szerződési feltételek tisztességtelenségét, és erre alapítva a kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[14] Az ítélet ellen annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.

[15] Fenntartotta azt az álláspontját, hogy kölcsönszerződés és a szerződésmódosítás keresetben megjelölt feltételi nem váltak a szerződés részévé.

[16] Változatlanul állította, hogy jogelődje nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamváltozás kockázatáról, ezért nem volt felismerhető a számára, hogy a kockázatnak nincs felső határa, az kizárólag őt terheli, és az kihatással van a tőketartozására is. Okfejtése szerint 2.350.560 forint követelés tekintetében jött létre érvényes kötelelem a jogelődje és az alperes között, mert az árfolyamkockázat nem része a szerződésnek, ezért nem köteles az árfolyamváltozásból eredő többlet-terhek teljesítésére.

[17] Előadta, hogy a jogelődje részletes tájékoztatást nem kapott az ÜSZ tartalmáról, és utalt arra, hogy a szerződéskötés körülményei a perben kihallgatott tanúk vallomása alapján sem voltak megállapíthatók. Kiemelte, hogy az ÜSZ csak 2007. július 9-én került átadásra a jogelődjének, így azt nem ismerhette meg a szerződéskötés előtt. Érvelése szerint megfelelő tájékoztatás hiányában a jogelődje nem lehetett tudatában az árfolyamváltozás kockázatának, és nem ismerhette fel, hogy a kockázat valós – a futamidő alatt bármikor bekövetkezhethet az árfolyam számára kedvezőtlen változása –, az korlátozás nélkül kizárólag őt terheli. Nem ismerhette fel azt sem, hogy az árfolyam kedvezőtlen változása nem elhanyagolható mértékű is lehet, és ennek hatására jelentősen megnövekedhetnek a szerződésből eredő fizetési kötelezettségei.

[18] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta.

[19] Álláspontja szerint a felperes kizárólag az elsődleges kereseti kérelme elutasítása vonatkozásában terjesztett elő fellebbezést, ezért az elsőfokú ítélet nem változtatható meg a kölcsönszerződés érvénytelensége vonatkozásában.

[20] Hivatkozott arra, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme nem felel meg a 2014. évi XXXVIII. törvényben (DH1 törvény) és a 2014. évi XL. törvényben (DH2 törvény) előírtaknak. Vitatta a felperes által előterjesztett elszámolás helyességét és az általa kért jogkövetkezmény alkalmazhatóságát.

[21] Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a felperes által az elsődleges keresetében megjelölt feltételek a kölcsönszerződés részévé váltak.

[22] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés vitatott feltételeiben megfelelően eleget tett az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének. Ismét hangsúlyozta, hogy önmagában nem tisztességtelen az, ha a szerződés tartalmazza a kockázatfeltáró nyilatkozatot.

[23] Kifejtette, hogy a kölcsönszerződés szövegéből és tájékoztatásából egyértelműen felismerhető volt a felperes jogelődje számára, hogy az árfolyamváltozás kockázata korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam számára kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Rámutatott, hogy a szerződés egyetlen feltétele sem utal az árfolyamváltozás vagy a kockázat korlátozottságára, viszont egyértelműen rögzíti, hogy a teljes kockázatot az adós viseli. Hangsúlyozta, hogy a felperes jogelődje a szerződés aláírásával elismerte, hogy a kockázatokra vonatkozó rendelkezéseket megismerte. Nem merült fel olyan körülmény, amelynek az alapján a felperes jogelődje alappal gondolhatta volna, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az csak korlátozottan terheli. Véleménye szerint a szerződés rendelkezései alapján a felperes jogelődje megismerhette a kockázat törlesztőrészletekre gyakorolt hatásának működési mechanizmusát is.

[24] Okfejtése szerint a tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki olyan körülményekre, amelyekről saját magának sem volt tudomása.

[25] Kiemelte, hogy a felperes jogelődjét senki nem kényszerítette a kölcsönszerződés megkötésére, a számára nem érthető feltételekre bármikor rákérdezhetett volna, ha pedig nem járt el a kellő gondossággal, és elmulasztotta a megfelelő körültekintést, akkor annak következményeit magának kell viselnie. Az volt az álláspontja, hogy a szerződéskötés lehetséges gazdasági következményeinek az értékelése is aktív fogyasztói magatartást igényel.

[26] Hivatkozott arra, hogy a szerződés létrejötte körében a nyilatkozati, és nem az akarat elv érvényesül. Hangsúlyozta, hogy a szerződő felek akaratnyilatkozata egyértelműen, írásban rögzítésre került.

[27] Ismételten kifejtette, hogy a felperes által sérelmezett szerződési feltételek a szerződéskötés időpontjában nem okoztak jelentős érdeksérelmet a felperes jogelődjének. Fenntartotta azt az álláspontját is, hogy az 1. számú szerződésmódosítás aláírása azt bizonyítja, hogy a felperes jogelődje tudomással bírt az árfolyamváltozás kockázatáról. Újból akként érvelt, a szerződés módosítására kifejezetten abból a célból került sor, hogy könnyebb legyen a törlesztőrészek kiszámítása és az árfolyam-különbözet elszámolása. Álláspontja szerint a szerződés módosításával a felek megerősítették a szerződési akaratukat. Rámutatott, hogy az árfolyamkockázat ismeretének hiányában az ilyen tartalmú módosítás fel sem merülhetett volna. Fenntartotta azt az érvelését, hogy a tájékoztatási kötelezettség megszegése a szerződés megtámadására ad lehetőséget.

[28] A felperes fellebbezése a másodlagos kereset jogalapja tekintetében alapos.

[29] Az alperes alaptalanul hivatkozott a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a felperes a fellebbezésében kizárólag az elsődleges keresete elutasítását sérelmezte, ezért a másodlagos kereset elutasítása vonatkozásában nincs lehetőség az elsőfokú ítélet megváltoztatására. A felperes ugyanis a fellebbezésében azzal a tartalommal kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, hogy a másodfokú bíróság adjon helyt a keresetének, mely látszólagos tárgyi keresethalmazat. A részletesen indokolt fellebbezési kérelme nem korlátozódott az elsődleges kereseti kérelmére, hanem kiterjedt az általa sérelmezett szerződési feltételek tisztességtelenségének a megállapítására is, a fellebbezés indokolása egyébként túlnyomó részben az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás hiányosságával és annak következményeivel kapcsolatos. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 228. § (4) bekezdés].

[30] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseit azonban a Fővárosi Ítéltábla csak részben, az elsődleges kereset megalapozatlansága vonatkozásában osztotta, az érdemi döntésével és annak a másodlagos keresetre vonatkozó indokaival nem értett egyet, az alábbiak szerint.

[31] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme nem felel meg a DH1 és DH2 törvényben előírtaknak. A felperes elsődleges kereseti kérelme annak megállapítására irányult, hogy a kölcsönszerződés és az 1. számú szerződésmódosítás általa megjelölt kikötései nem váltak a jogviszonyuk részévé. Az ilyen tartalmú kereseti kérelmekkel kapcsolatban azonban a DH1 és DH2 törvények nem tartalmaznak rendelkezést, nem írnak elő különös alaki vagy tartalmi kelléket.

[32] A rPtk. 205/B. § (1) bekezdése kimondja, hogy az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

[33] Ennek a törvényi rendelkezésnek az értelmében az általános szerződési feltételek szerződés részévé válásához nem szükséges, hogy alkalmazójuk átadja azokat a vele szerződő félnek, vagy vele kifejezetten és részletesen ismertesse azokat, elegendő, ha az alkalmazó lehetővé teszi az általános szerződési feltételek tartalmának a megismerését, a másik fél pedig elfogadja azokat. Az alperes az üzletszabályzatát közzétette az internetes honlapján, és azt eljuttatta a bankfiókjaiba is, ilyen módon bárki, így a felperesi jogelőd számára is lehetővé tette annak a megismerését. A felperes a kölcsönszerződésbe foglalt nyilatkozatával is elismerte az ÜSZ tartalmának a megismerését, és elfogadta azt.

[34] A rPtk. 205/B. § (2) bekezdése értelmében külön tájékoztatni kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltér. Ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél – a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően – kifejezetten elfogadta.

[35] Az ÜSZ 4.21., 7.2., 7.3. és 7.4. pontjai nem tartalmazznak a szokásos szerződési gyakorlattól, vagy a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltérő feltételt, azt pedig a felperes sem állította, hogy lett volna a jogelődje és az alperes között korábban alkalmazott olyan kikötés, amelytől a felperes által megjelölt feltételek lényegesen eltérhetnének. Ezért nem volt szükséges külön figyelemfelhívó tájékoztatás ahhoz, hogy az ÜSZ 4.21., 7.2., 7.3. és 7.4. pontjaiba foglalt feltételek a kölcsönszerződés részévé váljanak.

[36] Az elsőfokú bíróság a rPtk. 205/B. § (1) és (2) bekezdései alapján megalapozottan jutott tehát arra a következtetésre, hogy az ÜSZ valamennyi rendelkezése, így annak a 4.21., 7.2., 7.3. és 7.4. pontjaiba foglalt feltételek is a perbeli kölcsönszerződés részévé váltak.

[37] A rPtk. 205. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. Ez irányadó a szerződés közös megegyezéssel történő módosítására is.

[38] Az 1. számú szerződésmódosítást a felek írásba foglalták, majd mindkét fél aláírta az írásba foglalt nyilatkozatát rögzítő okiratot. Ezzel a felek kifejezték a szerződés írásba foglalt tartalommal történő módosítására irányuló kölcsönös és egybehangzó akaratukat. Ilyen módon a szerződésmódosítás létrejött, és a módosított tartalom vált a kölcsönszerződés részévé, alaptalanul hivatkozott tehát a felperes az elsődleges kereseti

kérelmében arra is, hogy a szerződésmódosítás 2., 3., 6. és 7. pontjai nem váltak a jogviszonyuk részévé.

[39] A felperes a másodlagos kereseti kérelmét arra alapította, hogy az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó megfelelő tájékoztatás hiányában tisztességtelenek a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító feltételei.

[40] Az árfolyamváltozás kockázatát az ÜSZ 4.21. pontja hárítja korlátlanul az adósra azzal, hogy a kötelezettségévé teszi az árfolyamkockázat viselését.

[41] A rPtk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

[42] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelyre a 93/13/EGK Irányelv 4. cikk (2) bekezdése alapján csak akkor alkalmazhatók a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések, ha nem érthető, nem világos.

[43] Az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltétel érthetősége, világossága szempontjából van jelentősége annak, hogy a hitelező adott-e tájékoztatást az adósnak az árfolyamváltozás kockázatáról, és ha igen, akkor milyen tartalommal. Megfelelő tájékoztatás hiányában nem tekinthető érthetőnek, világosnak az ilyen feltétel, és arra is alkalmazhatóvá válnak a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések. A megfelelő tájékoztatással szemben támasztott követelményeket a rHpt. 203. § (6) bekezdése és (7) bekezdésének a) pontja, a 6/2013. és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatok, valamint az Európai Unió Bíróságának (EUB) e tárgyban meghozott ítéletei, végzése (C-26/13., C-186/16., C-51/17., C-227/18., C-609/19.) határozzák meg.

[44] A rHpt. 203. § (6) bekezdése szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

[45] A rHpt. 203. (7) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[46] A rHpt. 203. § (6) bekezdése és (7) bekezdésének a) pontja a rHpt. hatálya alá tartozó hitelintézetnek vagy pénzügyi vállalkozásoknak minősülő hitelezők számára különös tájékoztatási kötelezettséget ír elő a rPtk. 205. § (3) bekezdésében előírt általános tájékoztatási kötelezettséghez képest. Ezen speciális tájékoztatási kötelezettség előírásának a célja az, hogy a fogyasztónak minősülő adós tudomást szerezzen az árfolyamváltozás kockázatának a fennállásáról, annak jellemzőiről, valamint a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásairól; megmagyarázza, és ezáltal az adós számára érthetővé és világossá tegye az árfolyamváltozás kockázatát az adósra hárító – egyébként a főszolgáltatás körébe tartozó – szerződési feltételt. Az adós ugyanis csak mindezek ismeretében tudja felelősen megítélni, hogy az árfolyamváltozás kockázatára is figyelemmel mennyire terhes kötelezettségekkel jár a számára a kölcsönszerződés megkötése, és eldönteni, hogy vállalja-e ezeket a kötelezettségeket. A tájékoztatás csak akkor tudja betölteni azt a rendeltetését, hogy az adós számára megmagyarázza, világossá és érthetővé tegye az árfolyamváltozás kockázatát az adósra hárító szerződési feltételt, ha vagy a kölcsönszerződést tartalmazó okirat, vagy külön okirat kifejezetten, figyelemfelhívásra alkalmas módon, egy helyen, világosan és érthetően, a szükséges részletességgel tartalmazza az árfolyamváltozás kockázatának, valamint a kockázat adós fizetési kötelezettségére gyakorolt hatásának ismertetését. A Hpt. 203. § (6) bekezdése és (7) bekezdésének a) pontja tehát a fenti okokból ír elő kifejezett tájékoztatási kötelezettséget a hitelezők számára.

[47] A hitelezőknek a rHpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdésének a) pontjában előírt tájékoztatási kötelezettségüket minden szerződés esetében külön-külön kell teljesíteniük; a hitelezőket nem menti a tájékoztatási kötelezettség alól az, ha az adós már korábban kötött deviza alapú kölcsönszerződést, és megtapasztalta, hogy az árfolyam változása milyen hatást gyakorol a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeire. A megfelelő tájékoztatást nem pótolhatja az sem, ha az adós a kölcsönszerződés megkötése után megtapasztalta az árfolyamváltozás törlesztőrészletek összegére gyakorolt hatását, és ennek ismeretében járult hozzá a szerződés módosításához. A perbeli esetben azonos napon került sor a szerződés megkötésére és a módosítására, az utóbbi felperes által vitatott rendelkezései az árfolyam-különbözet mibenlétének magyarázatát mellőző, a korrekció elszámolására, a futamidő hosszabbítására vonatkoznak, ezért az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a perbeli kölcsönszerződés módosítása kiküszöbölte az adós megfelelő tájékoztatás hiányából származó érdeksérelmeit, az a kockázatvállalás „megerősítéseként” lenne értékelhető.

[48] Nem minősül az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatási kötelezettség megfelelő teljesítésének és kielégítő tájékoztatásnak, ha a kockázat fennállása, jellemzői és az adós fizetési kötelezettségére gyakorolt hatása csak a kölcsönszerződés egyes rendelkezéseiből következtethető ki.

[49] Az alperes sem a kölcsönszerződésben, sem külön okiratban nem tájékoztatta kifejezetten, a figyelem felhívására alkalmas módon, egy helyen összefoglaltan a felperes jogelődjét az árfolyamváltozás kockázatának fennállásáról, e kockázat jellegéről, tartalmáról, annak mértékéről és a felperesi jogelőd kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásáról. Mindezek legfeljebb a kölcsönszerződés egyes feltételeiből következtethetők ki, ez azonban nem minősül az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó megfelelő tájékoztatásnak.

[50] Megfelelő tájékoztatás hiányában nem tekinthető érthetőnek és világosnak az ÜSZ 4.21. pontjába foglalt, az árfolyamváltozás kockázatát kizárólag az adósra hárító szerződési feltétel, mert a felperes jogelődje nem ismerhette fel a kölcsönszerződés megkötése előtt az árfolyamváltozás kockázatának fennállását, nem szerezhette tudomást arról, hogy ez a kockázat miből ered, nem láthatta előre, hogy a kockázat miként hat ki a szerződésből származó fizetési kötelezettségeinek alakulására, és nem volt abban a helyzetben, hogy megfontoltan, felelősen, minden lényeges körülmény mérlegelésével tudjon dönteni a szerződés megkötésével járó kötelezettségek vállalásáról. Mindezt e feltételre is alkalmazhatók a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések.

[51] A kölcsönszerződésnek nincs olyan rendelkezése, amely lehetővé tenné a felperes számára, hogy megszüntesse, mérsékelje, vagy más módon kezelje az árfolyamváltozás kockázatát és elhárítsa vagy csökkentse a kockázat számára hátrányos következményeit. Emiatt az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltétel a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapítja meg a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit, ezért a rPtk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen, és a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis.

[52] A tisztességtelen feltétel a szerződésben kikötött főszolgáltatás meghatározásának körébe tartozó rendelkezés, amely nélkül a kölcsönszerződés nem teljesíthető, ezért ennek a feltételnek az érvénytelensége a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján az egész kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményezi.

[53] Az ÜSZ 7.2., 7.3. és 7.4. pontjai, valamint az 1. számú szerződésmódosítás 2., 3., 6. és 7. pontjai nem minősülnek tisztességtelennek, és ebből az okból semmisnek önmagában amiatt, hogy ezek a feltételek az árfolyam-korrekció (árfolyam-különbözet) felszámítására és elszámolására vonatkoznak. Annak a megítélése, hogy ezeket a szerződési feltételeket kell-e alkalmazni a felek viszonyában, és ha igen, akkor milyen módon, attól függ, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményét miként vonja le, az érvénytelenség mely jogkövetkezményét alkalmazza.

[54] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 213. § (3) bekezdésének alkalmazásával közbenső ítéletet hozott, amellyel a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, és megállapította a felperes jogelődje és az alperes között létrejött kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[55] Közbenső ítéleti rendelkezés meghozatalára tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a peres felek ehhez kapcsolódó jogorvoslati perköltségét a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján, figyelemmel a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjában kifejtettekre csupán megállapította, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak alapján meghatározott, fejenként 5.000 forint – azt alperes vonatkozásában + áfa összegű – jogi képviselési munkadíjból, valamint a felperes által lerótt 48.000 forint jogorvoslati illetékből áll, melyek viseléséről a folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság határoz.

[56] A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú határozatát a 112/2021 (III.6.) Korm. rendelet 21. §-a és 27. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül eljárva hozta meg.

Budapest, 2021. október 28.

Levek Istvánné dr. s.k.
s.k.

a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s.k.

előadó bíró

dr. Csóka István

bíró